

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO
SVEIKATOS REIKALŲ KOMITETAS**

**SPRENDIMAS
DĖL FIZINIO IR PSICHOLOGINIO SMURTO PRIEŠ SVEIKATOS PRIEŽIŪROS
SPECIALISTUS PREVENCIJOS IR JŲ SAUGUMO DARBO VIETOJE UŽTIKRINIMO**

2023 m. kovo 15 d. Nr. 111-S-3
Vilnius

Lietuvos Respublikos Seimo Sveikatos reikalų komitetas,

išklauseš 2023 m. vasario 5 d. posėdžio dalyvių pateiktą informaciją, susijusią su fizinio ir psichologinio smurto prieš medikus prevencija ir jų saugumo darbo vietoje užtikrinimu, bei

įvertinęs Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, Higienos instituto, Valstybinės darbo inspekcijos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Policijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, Jaunųjų gydytojų asociacijos, Lietuvos šeimos gydytojų profesinės sąjungos, Lietuvos sveikatos apsaugos darbuotojų profesinės sąjungos, Greitosios medicinos pagalbos darbuotojų profesinės sąjungos „Solidarumas“, Lietuvos savivaldybių asociacijos, Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto, Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ir asmens sveikatos priežiūros įstaigų pasiūlymus dėl smurto prieš sveikatos priežiūros specialistus problemos sprendimo būdų,

suprasdamas fizinio ir psichologinio smurto prieš sveikatos priežiūros specialistus problemos aktualumą bei prevencinių priemonių, nukreiptų prieš smurtą ir priekabiavimą sveikatos priežiūros specialistų atžvilgiu, reikšmę bei medikų saugumo darbo vietoje užtikrinimo svarbą,

atkreipdamas dėmesį į didėjantį registruotų pranešimų apie smurto prieš medikus atvejų skaičių (remiantis Higienos instituto nepageidaujamų įvykių stebėsenos duomenimis, su pacientų agresyviu elgesiu susijusių įvykių asmens sveikatos priežiūros įstaigose 2019–2021 m. buvo registruota 193 atvejai (2019 m. – 48, 2020 m. – 43, 2021 m. – 60), taip pat tai, jog dažnai apie smurto prieš medikus atvejus nėra pranešama, siekiant išvengti su tuo susijusių biurokratinių ir teisinių procedūrų,

pažymėdamas, kad 2022 m. lapkričio 1 d. įsigaliojo Lietuvos Respublikos darbo kodekso 30 straipsnio pakeitimai, reglamentuojantys smurto, įskaitant psichologinį, ir priekabiavimo

draudimą bei darbdavio pareigą imtis visų būtinų priemonių smurto ir priekabiavimo prevencijai užtikrinti ir aktyvių veiksmų pagalbai asmenims, patyrusiems smurtą ar priekabiavimą, suteikti bei

pabrėždamas, kad sukurti tokią darbo aplinką, kurioje darbuotojas ar darbuotojų grupė nepatirtų priešiško, neetiško, žeminančio, agresyvių, užgaulių, įžeidžiančių veiksmų, kuriais kėsiamasi į darbuotojo ar darbuotojų grupės garbę ir orumą, fizinį ar psichologinį neliečiamumą ar kuriais siekiama darbuotoją ar darbuotojų grupę įbauginti, sumenkinti ar įstumti į beginklę ir bejėgę padėtį, yra darbdavio pareiga,

pastebėdamas, jog privalomas darbo vietų profesinės rizikos vertinimas periodiškai atliekamas daugumoje asmens sveikatos priežiūros įstaigų, tačiau kai kuriose įstaigose paskutinis vertinimas atliktas daugiau nei prieš dešimt metų, be to, daugumoje įstaigų atskirai nevertinama pacientų fizinio smurto grėsmė (smurto rizika vertinta 11 asmens sveikatos priežiūros įstaigų). Be to, nors kiekvienoje LNSS įstaigoje darbdavys privalo sudaryti ir patvirtinti pareigybių, kurių darbo aplinkoje yra pavojingų veiksmų, sąrašą, reta asmens sveikatos priežiūros įstaiga turi pareigybių, kurių darbo aplinkoje yra pavojingų veiksmų, susijusių su fizinio smurto grėsme, sąrašą (5 įstaigos),

atkreipdamas dėmesį, kad tik keliose asmens sveikatos priežiūros įstaigose yra patvirtintas personalo veiksmų reagavimo į agresyvų paciento elgesį algoritmas – daugelyje įstaigų taikomi tik pavieniai veiksmai, nėra aiškių žingsnių, kaip reaguoti į konfliktinę situaciją, darbuotojų atsakomybių pasiskirstymo,

atsižvelgdamas į gerąsias praktikas, taikomas kai kurių savivaldybių asmens sveikatos priežiūros įstaigose, sprendžiant smurto prieš sveikatos priežiūros specialistus problemą (pavyzdžiui, vaizdo stebėjimo kamerų įrengimas sveikatos priežiūros įstaigos teritorijoje ir jos patalpose, konfliktų sprendimo bei atsparumo stresui mokymai sveikatos priežiūros įstaigos darbuotojams, patvirtintas ažitacijos valdymo algoritmas agresyviai pacientų elgesiui suvaldyti, smurto ir priekabiavimo atvejų registravimas ir organizacijos kultūros ugdymas, įdiegta apsaugos tarnybos iškviatimo sistema, sudarytas vietinis pagalbos kvietimo algoritmas, visapusiška pagalba psichologinį smurtą ir priekabiavimą patyrusiems asmenims ir kt.),

akcentuodamas visuomenės psichikos sveikatos raštingumo didinimo svarbą smurto prieš sveikatos priežiūros specialistus kontekste bei pačių sveikatos priežiūros specialistų pasirengimo dirbti konfliktinėse situacijose ir bendravimo sudėtingomis aplinkybėmis įgūdžių svarbą, įskaitant pykčio atpažinimo ir konstruktyvaus elgesio valdymo klausimus, bei nepakankamą specializuotų mokymų, kaip elgtis kilus konfliktinei (smurtinei) situacijai, vykdymą asmens sveikatos priežiūros įstaigose,

pastebėdamas tai, kad įstatyminiu lygmeniu nėra įtvirtinta, jog sveikatos priežiūros paslaugų teikimas pacientui gali būti nutrauktas, jei jis kelia grėsmę sveikatos priežiūros specialisto sveikatai ir gyvybei, bei nenumatytos pasekmės pacientui dėl nepagarbaus ir nederamo elgesio su sveikatos

priežiūros specialistais, taip pat nenumatyta gydytojo, odontologo ir burnos priežiūros specialisto teisė atsisakyti teikti paslaugas esant grėsmei jų sveikatai,

pritardamas, kad didesnė pacientų smurto rizika tenka priėmimo ir skubiosios pagalbos, psichiatrijos skyrių, taip pat greitosios medicinos pagalbos darbuotojams,

siekdamas prisidėti prie kompleksinio ir sisteminio smurto prieš sveikatos priežiūros specialistus problemos sprendimo, taip užkertant kelią pasikartojantiems smurto prieš medikus atvejams,

vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo statuto 65 straipsniu n u s p r e n d ž i a:

Siūlyti:

1. Sveikatos apsaugos ministerijai:

1.1. siekiant kompleksiškai ir sistemiškai įvertinti smurto prieš sveikatos priežiūros specialistus problemą, sudaryti tarpžinybinę darbo grupę fizinio ir psichologinio smurto prieš sveikatos priežiūros specialistus prevencijos ir jų saugumo darbo vietoje užtikrinimo klausimams spręsti;

1.2. parengti atitinkamų įstatymų pakeitimo projektus, reglamentuojančius atsisakymą teikti sveikatos priežiūros paslaugas, jei pacientas ar jo artimieji kelia grėsmę sveikatos priežiūros specialisto gyvybei ar sveikatai, taip pat numatančius pasekmes pacientui dėl nepagarbaus ir nederamo elgesio su sveikatos priežiūros specialistais;

1.3. tęsti asmens sveikatos priežiūros įstaigų vadovų ir sveikatos priežiūros specialistų kvalifikacijos tobulinimo organizavimą, įtraukiant veiklas, susijusias su smurto prevencija, konfliktų sprendimu ir valdymu, geresnių medikų ir pacientų tarpusavio santykių palaikymu, organizacinės kultūros ugdymu;

1.4. įvertinti galimybę padidinti sveikatos apsaugos ministro 2022 m. lapkričio 3 d. įsakymu Nr. V-1630 „Dėl Asmens sveikatos priežiūros paslaugų ir jų bazinių kainų sąrašo bei su šiomis paslaugomis susijusių priemonių, mokamų Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšomis, sąrašų patvirtinimo“ nustatytą asmens sveikatos priežiūros paslaugų bazinių kainų balo vertę, atsižvelgiant į poreikį didinti fizinės apsaugos asmens sveikatos priežiūros įstaigose apimtį.

2. Asmens sveikatos priežiūros įstaigų vadovams:

2.1. tinkamai įgyvendinti teisės aktų nuostatas, nuolatos kontroliuoti ir stebėti, ar patvirtinti asmens sveikatos priežiūros įstaigos vidiniai teisės aktai užtikrina darbuotojams saugias ir sveikas darbo sąlygas, ir periodiškai vertinti, ar taikomos prevencijos priemonės turi teigiamą poveikį fizinio ir psichologinio smurto darbe prevencijai bei kontrolei;

2.2. atnaujinti profesinės rizikos veiksnių vertinimą asmens sveikatos priežiūros įstaigose, atskirai išskiriant ir psichologinio bei fizinio pacientų ar jų artimųjų smurto grėsmės vertinimą,

atitinkamai parinkti ir taikyti prevencines priemones esamiems ir (ar) galimiems rizikos veiksniams kontroliuoti;

2.3. organizuoti mokymus asmens sveikatos priežiūros įstaigos struktūrinių padalinių vadovams ir darbuotojams smurto ir priekabiavimo prevencijos srityje, kurie sudarytų darbuotojams galimybes tobulinti žinias ir įgūdžius, reikalingus atpažinti smurto ir priekabiavimo atvejus, tinkamai į juos reaguoti (stabdyti, pranešti, kreiptis pagalbos), stiprinti psichologinio atsparumo, streso valdymo, pozityvaus bendravimo, konfliktų valdymo įgūdžius;

2.4. patvirtinti asmens sveikatos priežiūros įstaigos darbuotojų veiksmų, reaguojant į agresyvų paciento ar jo artimųjų elgesį, algoritmus, paskirstyti darbuotojų atsakomybes;

2.5. užtikrinti asmens sveikatos priežiūros įstaigų fizinę apsaugą, įrengiant apsaugos postus ar pagal galimybes sudarant sutartis su apsaugos tarnybomis, įrengiant vaizdo kameras ligoninių priėmimo ir skubios pagalbos skyriuose, koridoriuose ir kitose patalpose, kur yra didelis trečiųjų asmenų srautas, ar taikant kitas vaizdo fiksavimo ir įrašymo priemones, svarstyti galimybę įrengti stacionarius ar mobilius pavojaus mygtukus;

2.6. greitosios medicinos pagalbos, priėmimo ir skubiosios pagalbos skyrių sveikatos priežiūros specialistams suteikti kūno kameras, įrengti stacionarius ar mobilius pavojaus (panikos) mygtukus;

2.7. siekiant įvertinti asmens sveikatos priežiūros įstaigose taikomų prevencinių priemonių, skirtų apsaugoti medikus nuo pacientų smurto, pakankamumą ir papildomą poreikį, konsultuotis su Valstybinės darbo inspekcijos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos atstovais psichosocialinių darbo sąlygų gerinimo asmens sveikatos priežiūros įstaigose, smurto prevencijos ir tyrimo, konfliktų sprendimo ir valdymo klausimais, taip pat su Policijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos atstovais asmens sveikatos priežiūros įstaigų fizinio saugumo priemonių, įskaitant darbuotojų ir patalpų apsaugos priemones, diegimo klausimais;

2.8. pateikti informaciją asmens sveikatos priežiūros įstaigų savininkų (dalininkų) teises ir pareigas įgyvendinančioms institucijoms apie šio sprendimo vykdymo eigą.

3. Sveikatos apsaugos ministerijai, Lietuvos savivaldybių asociacijai apie šio sprendimo vykdymo eigą asmens sveikatos priežiūros įstaigose informuoti Sveikatos reikalų komitetą iki 2023 m. birželio 1 d.

DETALŪS METADUOMENYS	
Dokumento sudarytojas (-ai)	Lietuvos Respublikos Seimas, Gedimino pr. 53, 01109 Vilniaus m., Lietuva (2023-03-16 07:53:19)
Dokumento pavadinimas (antraštė)	SPRENDIMAS DĖL FIZINIO IR PSICHOLOGINIO SMURTO PRIEŠ SVEIKATOS PRIEŽIŪROS SPECIALISTUS PREVENCIJOS IR JŲ SAUGUMO DARBO VIETOJE UŽTIKRINIMO
Dokumento rūšys	-
Dokumento registracijos data ir numeris	2023-03-15 Nr. 111-S-3
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	-
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Antanas Matulas, Seimo narys
Parašo sukūrimo data ir laikas	2023-03-15 15:35:56 (GMT+02:00)
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žymoje nurodytas laikas	2023-03-15 15:36:29 (GMT+02:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugos teikėją	EID-SK 2016,2.5.4.97=#160e4e545245452d3130373437303133,AS Sertifitseerimiskeskus,EE
Sertifikato galiojimo laikas	2019-09-18 20:08:20–2024-09-16 23:59:59
Parašo paskirtis	Registravimas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Seimo kanceliarija, Dokumentų valdymo sistema
Parašo sukūrimo data ir laikas	2023-03-15 15:36:33 (GMT+02:00)
Parašo formatas	XAdES-EPES
Laiko žymoje nurodytas laikas	-
Informacija apie sertifikavimo paslaugos teikėją	RCSC IssuingCA,VI Registru centras - i.k. 124110246,RCSC,LT
Sertifikato galiojimo laikas	2022-02-28 10:34:07–2025-02-27 10:34:07
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	-
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	-
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	-
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	DocLogix v12.8.7.0
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Tikrinant dokumentą nenustatyta jokių klaidų (2023-03-16 07:53:19)
Elektroninio dokumento nuorašo atspausdinimo data ir ją atspausdinęs darbuotojas	2023-03-16 07:53:19 atspausdino Daiva Žukauskė
Paieškos nuoroda	-
Papildomi metaduomenys	-